

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 15 juni 1933 kl. 8 f. m.

Sammanfatt bevilnings- och jordbruksutskotts utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående mjölkavgift m. m. ävensom i ämnet väckta motioner.

Genom en den 12 maj 1933 dagtecknad proposition, nr 258, vilken hänvisats till jordbruksutskottet och sedermera enligt överenskommelse mellan detta utskott och bevilningsutskottet hänskjutits till behandling i sammansatt bevilnings- och jordbruksutskott, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen att antaga nedan intagna, vid propositionen fogade förslag till *dels* förordning angående mjölkavgift, *dels ock* förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 10 februari 1933 (nr 29) med bestämmelser om införselmonopol å mjölk och mejeriprodukter.

Förslag

till

förordning angående mjölkavgift.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

För åstadkommande av förbättrade avsättningsförhållanden för mjölk och mejeriprodukter skall, där Kungl. Maj:t så förordnar, enligt bestämmelserna i denna förordning upptagas viss avgift å mjölk och gräde (mjölkavgift).

2 §.

Förordnande om upptagande av mjölkavgift må ej meddelas, med mindre framställning därom blivit gjord av mejerisammanslutning, som representerar minst 60 procent av den totala årliga invägda mjölmängden vid rikets samtliga mejerier enligt den senaste tillgängliga officiella mejeristatistiken, och denna framställning biträts av minst $\frac{2}{3}$ av sammanslutningens medlemmar, företrädande sammanlagt minst $\frac{3}{4}$ av den totala årliga invägda mjölmängden vid de till sammanslutningen anslutna mejerierna.

2 Sammansatt bevillnings- och jordbruksutskotts utlåtande Nr 2.

Förordnande, som i första stycket sägs, må ej meddelas för längre tid än som begärts i den gjorda framställningen.

3 §.

1. Mjölkvavgift skall utgå å inom riket saluförd mjölk och grädde även-som, i den mån Kungl. Maj:t så förordnar, å mjölk, som kommer till användning för beredande hos mjölkproducenten av smör eller ost för avsalu.

2. Avgiften för mjölk skall utgå med det belopp för kilogram, som av Kungl. Maj:t bestämmes. Avgiften må ej bestämmas till högre belopp än som begärts av mejerisammanslutning, som avses i 2 §, samt ej för något fall högre än till 3 öre för kilogram.

3. Avgiften för grädde skall utgå med jämlikt 2 mom. bestämt belopp för varje kilogram mjölk, som enligt av Kungl. Maj:t fastställda beräkningsgrunder skall anses hava åtgått för gräddens beredande.

4. Vid erläggande i förekommande fall av avgift för mjölk, som använts för beredande hos mjölkproducenten av smör eller ost för avsalu, skall den avgiftspliktiga mjölmängden beräknas enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder.

5. Kungl. Maj:t äger från avgiftsskyldighet medgiva undantag, där så med hänsyn till ringa produktion eller andra förhållanden finnes skäligt.

4 §.

Mjölkvavgift skall erläggas, såvitt fråga är om avgiftspliktig vara, som av mjölkproducent levereras till mejeri eller mjölkhandlare, av den, som sålunda från mjölkproducenten mottagit varan, samt beträffande annan avgiftspliktig vara av mjölkproducenten.

5 §.

Mjölkvavgift skall inbetalas i den ordning, som Kungl. Maj:t bestämmer.

6 §.

Medel, vilka inflyta genom upptagande av mjölkvavgift, skola enligt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter användas för det i 1 § angivna ändamål.

7 §.

Förordnande om upptagande av mjölkvavgift må, där förhållandena därtill föranleda, av Kungl. Maj:t återkallas.

8 §.

På en särskild av Kungl. Maj:t tillsatt nämnd, statens mjölk-nämnd, ankommer att handlägga frågor i avseende å tillämpningen av denna förordning.

9 §.

Erforderliga föreskrifter beträffande grunderna för mjölkavgifts utgörande samt ordningen för sådan avgifts fastställande, erläggande och indrivande ävensom angående restitution, avkortning och avskrivning av mjölkavgift, så ock närmare bestämmelser i avseende å förordningens tillämpning i övrigt meddelas av Kungl. Maj:t.

Denna förordning träder i kraft den dag Kungl. Maj:t bestämmer och gäller till och med den 30 juni 1935. Genom denna förordning upphäves förordningen den 30 juni 1932 (nr 325) om upptagande av vissa avgifter för åstadkommande av förbättrad organisation vid avsättningen av mjölk och mejeriprodukter; dock att de äldre bestämmelserna äga tillämpning beträffande avgifter, som avse tiden före den nya förordningens ikraftträdande.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 10 februari 1933 (nr 29) med bestämmelser om införselmonopol å mjölk och mejeriprodukter.

Härigenom förordnas, att 1 § i förordningen den 10 februari 1933 med bestämmelser om införselmonopol å mjölk och mejeriprodukter skall erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

För tid, varunder upptages mjölkavgift jämlikt förordningen angående mjölkavgift, äger Kungl. Maj:t, där så finnes erforderligt för vinnande av det med avgiftens upptagande avsedda syftet, förordna, att mjölk och grädde (tulltaxenummer 20—22), smör (tulltaxenummer 23) och ost (tulltaxenummer 24) eller någon av nämnda varor icke må till riket införas av annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t eller av Kungl. Maj:t utsedd myndighet lämnar tillstånd till införsel (förordnande om införselmonopol).

Denna förordning träder i kraft den

4 Sammansatt bevillnings- och jordbruksutskotts utlåtande Nr 2.

I fråga om de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet i den mån därför ej nedan redogöres, hänvisa till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet.

Till sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottet hava jämväl överlämnats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen:

1:o) de likalydande motionerna nr 338 i första kammaren av herr *von Heland* m. fl. och nr 531 i andra kammaren av herr *Andersson* i Dunker m. fl., i vilka hemställts, att riksdagen ville dels i förslaget till förordning angående mjölkavgift intaga stadgande därom, att avgiften kan utgå med olika belopp inom olika delar av landet, dels ock uttala, att avgiftsbeloppet skall fastställas så att konsumtionsmjölkpriset inom de olika delarna kan upprätthållas på skälig nivå;

2:o) motionen nr 339 i första kammaren av herr *Frändén*, däri hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att i Kungl. Maj:ts förordning om mjölkavgifter bestämmes, att endast mjölkproducenter boende inom mejerierorganisationernas tillförselområden åläggas betala mjölkavgifter»;

3:o) motionen nr 532 i andra kammaren av herr *Pehrsson* i Bramstorp, däri hemställts, att riksdagen ville antaga sådan komplettering av förslaget till förordning angående mjölkavgift, att en högre avgift för åstadkommande av erforderlig utjämning mellan konsumtionsmjölkpriset och produktmjölkpriset medgives, där framställning därom göres av mejerierorganisation inom området och framställningen är omfattad i enlighet med vad gäller för nuvarande lokala avgift, ävensom att vissa i motionen föreslagna ändringar av samma författningsförslag måtte genomföras;

4:o) de likalydande motionerna nr 340 i första kammaren av herr *Lundell* m. fl. och nr 533 i andra kammaren av herrar *Petersson* i Lerbäcksbyn och *Skoglund*, i vilka hemställts, »att riksdagen i samband med beslut angående upptagandet av mjölkavgift måtte uttala, dels att inflytande avgiftsmedel må få användas med större frihet än nu sker för ostprisets stödjande, dels att smör bör användas i största möjliga utsträckning i stället för margarin vid de statliga inrättningarna»; samt

5:o) de likalydande motionerna nr 341 i första kammaren av herrar *Johan Bernhard Johansson* och *Lundell* samt nr 534 i andra kammaren av herr *Sandström* m. fl., i vilka hemställts, »att riksdagen måtte besluta, dels att förordningen angående mjölkavgift skall gälla tillsvidare, dels ock sådan ändrad lydelse av Kungl. Maj:ts förslag till nämnda förordning att olika mjölkavgifter kunna uttagas inom olika områden».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionärernas yrkanden, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna.

Utskottet får till en början erinra om huvudgrunderna för *den nuvarande mjölkregleringen*, som genomförts i enlighet med beslut av 1932 års riksdag (prop. nr 255; sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottets utlåtande nr 1; R. skr. nr 354).

De grundläggande bestämmelserna angående den nuvarande mjölkregleringen innefattas i förordningen den 30 juni 1932 (nr 325) om upptagande av vissa avgifter för åstadkommande av förbättrad organisation vid avsättningen av mjölk och mejeriprodukter (*mjölkavgiftsförordningen*), som enligt kungörelse den 16 september 1932 (nr 419) trätt i kraft den 20 september 1932.

I 1 § första stycket i denna förordning stadgas, att för åstadkommande av förbättrad organisation vid avsättningen av mjölk och mejeriprodukter skola, där Kungl. Maj:t så förordnar, enligt bestämmelserna i förordningen upptagas vissa avgifter å mjölk och grädde. Jämlikt 1 § andra stycket åligger skyldighet att erlägga avgift enligt Kungl. Maj:ts bestämmande antingen den, som producerar mjölk eller grädde, varå avgift enligt förordningen skall utgå, eller ock mejeri eller mjölkhandlare, som mottager sådan vara; ägande Kungl. Maj:t att från avgiftsskyldighet undanta de fall, där så med hänsyn till ringa produktion eller andra förhållanden finnes skäligt. Enligt 2 § må avgifter, varom i 1 § sägs, upptagas dels inom hela riket (allmän avgift) och dels inom tillförselområdena till olika konsumtionsorter (lokal avgift). Förordnande om upptagande av allmän eller lokal avgift må icke meddelas, med mindre på visst sätt kvalificerad framställning därom blivit gjord. Beträffande allmän avgift stadgas härutinnan i 3 §, att framställning skall hava blivit gjord av mejerisammanslutning, som representerar minst 60 % av den totala årliga invägda mjölmängden vid rikets samliga mejerier enligt den senaste tillgängliga officiella mejeristatistiken, samt att framställningen skall hava biträtts av minst $\frac{2}{3}$ av sammanslutningens medlemmar, företrädande sammanlagt minst $\frac{3}{4}$ av den totala årliga invägda mjölmängden vid de till sammanslutningen anslutna mejerierna. I fråga om lokal avgift stadgas i berörda avseende i 7 §, att framställning skall hava blivit gjord av mejerisammanslutning, som representerar minst 70 % av den totala saluförda mjölmängden inom tillförselområdet enligt beräkning, som Kungl. Maj:t finner sig kunna godtaga, samt att framställningen skall hava biträtts av minst $\frac{3}{4}$ av sammanslutningens medlemmar, företrädande sammanlagt minst $\frac{4}{5}$ av den totala årliga invägda mjölmängden vid de till sammanslutningen anslutna mejerierna. Avgift må enligt vad som stadgas i 3 och 7 §§ ej fastställas för längre tid eller till högre belopp än som begärts i den gjorda framställningen. I 4 § stadgas, att allmän avgift skall utgå å inom riket saluförd mjölk samt å mjölk, som kommer till användning för beredande hos mjölkproducenten av grädde, smör eller ost för avsalu, och i 8 § stadgas, att lokal avgift skall utgå å sådan inom det ifrågavarande tillförselområdet saluförd mjölk och gräd-

de, som ej är avsedd för beredande av smör eller ost eller annan mejeriprodukt. Bestämmelser angående uppbörden av avgifterna och förvaltningen av influtna avgiftsmedel äro meddelade i 5 och 9 §§. Enligt dessa bestämmelser gäller beträffande såväl allmän som lokal avgift, att avgiften skall uppbäras av mejerisammanslutning, på vars framställning förordnande om avgiftens upptagande blivit meddelat, samt att förvaltningen av de genom avgiften influtna medlen skall omhändervhas av samma mejerisammanslutning. I 6 § stadgas, att medel, vilka inflyta genom upptagande av allmän avgift, skola av den mejerisammanslutning, som förvaltar medlen, enligt av Kungl. Maj:t fastställd plan användas till åtgärder för åstadkommande av förbättrade avsättningsförhållanden inom riket för mjölk och mejeriprodukter. Beträffande lokal avgift stadgas i samma hänseende i 10 §, att medel, vilka inflyta genom upptagande av sådan avgift, skola av den mejerisammanslutning, som förvaltar medlen, enligt av Kungl. Maj:t fastställd plan användas till utjämning av skillnaden mellan de priser, som producerarna inom tillförseleområdet erhålla för konsumtionsmjölk, och de priser, som de erhålla för mjölk avsedd för beredande av mejeriprodukter. Mejerisammanslutning, som uppburit allmän eller lokal avgift, är enligt 11 § gentemot Kungl. Maj:t redovisningsskyldig för att medlen användas enligt därför av Kungl. Maj:t fastställd plan. Enligt 12 § må förordnande om upptagande av allmän eller lokal avgift, där förhållandena därtill föranleda, av Kungl. Maj:t återkallas. I 13 § meddelas bestämmelser om tillsättandet av en nämnd — benämnd statens mjölk-nämnd — för handläggning av frågor i avseende å tillämpningen av förordningen. Nämnden skall enligt vad i 13 § stadgas hava till uppgift att avgiva yttranden i de ärenden, som enligt förordningen skola avgöras av Kungl. Maj:t, att utöva kontroll över utgörande och användning av de i förordningen omfördälda avgifter samt att i övrigt följa den verksamhet, varom här är fråga, ävensom att hos Kungl. Maj:t göra de framställningar, vartill förhållandena kunna föranleda. Slutligen stadgas i 14 §, att erforderliga föreskrifter beträffande ordningen för allmän eller lokal avgifts fastställande, erläggande och indrivande, så ock närmare bestämmelser i avseende å förordningens tillämpning i övrigt meddelas av Kungl. Maj:t.

Genom kungörelse den 16 september 1932 (nr 420) med tillämpningsföreskrifter till mjölkavgiftsförordningen (*tillämpningskungörelsen*) hava meddelats bestämmelser angående, bland annat, allmänna grunder för ifrågavarande avgifters utgörande, ordningen för avgifternas fastställande, avgifternas erläggande och indrivande samt kontrollen över avgifternas utgörande och användning.

Förordnande om upptagande av *allmän mjölkavgift* har genom kungörelse den 14 oktober 1932 (nr 456) meddelats för tiden 1 november 1932—30 juni 1933. Avgiften fastställdes i kungörelsen till följande belopp för kilogram mjölk, nämligen 0.1 öre inom Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län samt inom Gävleborgs län med undantag av landskapet Gästrikland och 0.2 öre inom övriga delar av riket. För februari—juni 1933 har sedermera genom kungörelser den 20 januari 1933 (nr 5) och den 24 mars 1933 (nr 102) förordnats om höjning av avgiften till dubbla beloppet, eller sålunda till 0.2 öre för Norr-

land utom Gästrikland och till 0.4 öre för riket i övrigt. De allmänna mjölkavgiftsmedlen skola enligt av Kungl. Maj:t meddelade beslut huvudsakligen användas till stödande av det inhemska smörpriset genom utbetalande enligt vissa grunder av pristillägg å exportsmör, men bidrag från avgiftsmedlen skola även utgå för viss tillverkning av torr mjölk samt för viss ur riket utförd grädde, ost och kondenserad mjölk.

Förordnanden om upptagande av *lokal mjölkavgift* hava meddelats i sju fall, nämligen för tiden 1 februari—30 juni 1933 i fråga om Stockholms tillförselområde (kungörelse 1933:9), för tiden 1 april—30 juni 1933 beträffande Tjustbygdens tillförselområde, Kalmar läns södra tillförselområde, Blekinge läns tillförselområde och Skånes tillförselområde (kungörelser 1933: 89, 91, 93, 103 och 163) samt för tiden 1 maj—30 juni 1933 med avseende å Värmlands mejeriförbunds tillförselområde och Norrbottens läns producentförenings tillförselområde (kungörelser 1933: 159 och 161). Avgiften har för samtliga tillförselområden tillsvidare bestämts till 2 öre räknat per kilogram mjölk (kungörelser 1933: 10, 90, 92, 94, 104, 160 och 162), dock har avgiften för Stockholms tillförselområde för tiden från och med den 1 maj 1933 förklarats skola tillsvidare utgå med ett till 2.5 öre förhöjt belopp (kungörelse 1933:164). De lokala mjölkavgiftsmedlen skola enligt de föreskrifter, som meddelats i de utfärdade kungörelserna om avgifternas upptagande, användas till genomförande inom de olika tillförselområdena av viss prisutjämning mellan konsumtionsmjölk och produktmjölk.

Den 10 mars 1933 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla utredningsmän för att i enlighet med i statsrådsprotokollet angivna riktlinjer verkställa utredning och avgiva förslag rörande revision av gällande bestämmelser i avseende å mjölkavgifters upptagande och användning. I enlighet med nämnda bemyndigande tillkallade departementschefen samma dag såsom utredningsmän generaldirektören K. S. Levinson, tillika ordförande, godsägaren greve C. R. Wachtmeister, avdelningschefen i kooperativa förbundet G. A. Holmberg, ledamoten av riksdagens första kammare godsägaren C. L. Bengtsson samt ledamöterna av riksdagens andra kammare lantbrukaren K. A. M. Andersson i Löbbo, hemmansägaren O. Jeppsson och hemmansägaren G. Strindlund. Utredningsmännen antogo benämningen 1933 års mjölkutredning.

Mjölkutredningen har med skrivelse den 28 april 1933 avlämnat betänkande med förslag angående ändrade bestämmelser om mjölkavgifters upptagande och användning (st. off. utr. 1933: 18).

Utredningen har framhållit, att vid prövningen av frågan om mjölkregleringens lämpligaste anordnande hänsyn måste tagas till ett flertal omständigheter. Mjölkregleringen borde anordnas så, att man på det smi-

digaste sättet uppnådde största möjliga effekt. Man måste emellertid också tillse, att regleringen, som byggde på uttagandet av avgifter hos mjölkproducenterna, ej belastade dessa mera än nödvändigt. Vid avgifternas uttagande borde vidare iakttagas, att avgiftsbördan bleve i möjligaste mån rättvist fördelad. Regleringen borde även ordnas så, att den främjade arbetet för åstadkommande av ökad samverkan mellan jordbrukarna på ifrågavarande område. Regleringen finge icke leda till att berättigade konsumentintressen skadades. Avgiftssystemet och regleringen i övrigt borde ordnas på ett i möjligaste mån enkelt sätt, så att inflytande avgiftsmedel icke i alltför stor utsträckning förbrukades för bestridande av omkostnaderna.

Beträffande sättet för stödaktionens anordnande har utredningen anført, att i första hand borde vidtagas åtgärder för smörprisets stödande. Utredningen har räknat med, att man med mjölkavgifterna skulle uppnå en smörnotering av ungefärligen 230 öre. Det vore emellertid ovisst, om en sådan smörnotering kunde under föreliggande förhållanden upprätthållas. Särskilda svårigheter skulle härvid komma att möta, om genom smörets notering till angivna pris en ökning av produktionen framkallades. Möjligens erfordrades därför, att särskilda åtgärder vidtoges för en begränsning av smörproduktionen eller för stärkande av smörets konkurrenskraft. Även om en smörnotering av 230 öre skulle kunna ernås, syntes det utredningen vara nödvändigt att för vidmakthållande av skäliga konsumtionsmjölkpriser bereda ytterligare stöd åt dessa. Mjölkregeringen borde därför enligt utredningens mening genomföras på ett sådant sätt, att en viss prisutjämnning åvägbringades mellan konsumtionsmjölken och produktmjölken.

Utredningen har närmare undersökt vissa olika system för mjölkavgifters upptagande och användning. Härvid har utredningen utgått ifrån, att avgifterna skulle bestämmas sålunda, att erforderliga medel erhöles för upprätthållande, vid ett exportpris av 120 öre och en årsexport av 15,000 ton, av en smörnotering i Sverige av ungefärligen 230 öre. Undersökningens resultat har sammanfattats i en tabell, vilken i betänkandet benämns »tabell III» och såsom bilaga finnes fogad vid propositionen. I tabellen hava upptagits fem nya avgiftssystem, betecknade A—E, varjämte till jämförelse medtagits nuvarande avgiftssystem under beteckningen F. Av de fem nya systemen syfta de med A—D betecknade omedelbart endast till smörprisets stödande. De för detta ändamål erforderliga medlen skulle uttagas enligt system A genom en avgift å enbart produktmjölk, enligt system B genom en grundavgift å salumjolk i allmänhet och en särskild tilläggsavgift å konsumtionsmjölk, enligt system C genom en avgift allenast å konsumtionsmjölk och enligt system D genom en lika avgift å all salumjolk. Det femte nya systemet, system E, syftar såväl till smörprisets stödande som till genomförande

av en direkt prisutjämning mellan konsumtionsmjölken och produktmjölken. System E innefattar, i likhet med system D, uttagande av en lika avgift å all salumjolk. Med hänsyn till det dubbla syftet med system E måste emellertid avgiften enligt detta system sättas högre än avgiften enligt system D. I tabell III har med avseende å system E räknats med en avgift av 1 öre för kilogram mjolk.

Av de nya systemen har det synts utredningen, att system E allmänt taget bäst tillgodosåge de önskemål, som utredningen uppställt. Även i förhållande till det nuvarande systemet (system F) innebure emellertid system E enligt utredningens mening avgjorda fördelar. Samtidigt som system E byggde på en viss prisutjämning mellan konsumtionsmjolk och produktmjolk, överträffade detsamma nuvarande system därigenom, att samma avgift uttoges av alla mjolkproducenter, att systemet även med en måttlig avgift tillgodosåge det avsedda syftet, att det ställde sig enklare i tillämpningen samt att det medgäve en smidigare anpassning efter skiftande förhållanden. Av de inflytande avgiftsmedlen skulle enligt grunderna för systemet viss del användas för smörprisets stödjande genom utbetalandet av pristillägg å smör och viss del disponeras för prisutjämning mellan konsumtionsmjölken och produktmjölken. Denna fördelning hade utredningen visserligen i första hand tänkt skola ske på så sätt, att vad som beräknades inflyta från produktmjölken skulle användas för smörprisets stödjande och att vad som beräknades härflyta från konsumtionsmjölken skulle disponeras för nämnda prisutjämning. Fördelningen borde emellertid enligt utredningens mening kunna ske även på annat sätt i anpassning till förhållandena, så att antingen proportionsvis mera användes för smörprisets stödjande eller proportionsvis mera för prisutjämningsändamål. Vid en och samma avgift skulle sålunda avgiftsmedlen kunna disponeras på det ena eller andra sättet alltefter förhållandenas krav. Prisutjämnningen förutsatte utredningen skola verkställas lokalt, därest mejeriorganisation inom vederbörande område därom gjorde framställning och åtog sig prisutjämningsmedlens fördelning utan att därför någon ökad kostnad uppstode. Genom den lokalt ordnade prisutjämnningen komme system E att i avseende å sina verkningar nära överensstämma med det nuvarande systemet. Då enligt system E förutsattes uttagande av en lika avgift över hela riket, komme emellertid gränsfrågorna beträffande de olika områdena ej att få samma betydelse, som de hade enligt den nuvarande lokala mjolkregleringen. Man kunne sålunda i förevarande avseende samma fördelar, som uppnåddes med det nuvarande systemet, men undginge i huvudsak alla de därmed förknäpade olägenheterna.

Utredningen har utarbetat ett förslag till ny mjolkavgiftsförordning. Detta förslag, vilket såsom bilaga finnes fogat vid propositionen, överensstämmer i huvudsak med nu gällande föreskrifter angående den allmänna mjolkavgiften med de modifikationer, som betingas av de utav utredningen förordade ändringarna i mjolkavgiftssystemet. Anmärkas

må emellertid, att förslaget i fråga om de avgiftsbelagda varorna skiljer sig från stadgandena om den allmänna mjölkavgiftens uttagande, i det att enligt förslaget (3 §) mjölkavgift icke skall utgå å mjölk, som kommer till användning för beredande hos mjölkproducenten av smör eller ost för avsalu. Denna mjölk har undantagits med hänsyn till att i avseende å densamma kostnaderna för avgiftens upptagande och kontrollen över dess behöriga utgörande enligt utredningens mening icke kunde anses stå i skälig proportion till de medel, som erhöles genom mjölkens avgiftsbeläggande. Erforderliga tillämpningsföreskrifter till den nya mjölkavgiftsförordningen har utredningen förutsatt skola i tillämpliga delar utformas med ledning av den nuvarande kungörelsen i ämnet.

Vid betänkandet hava fogats *särskilda yttranden* av vissa utredningsmän, bland andra greve Wachtmeister och herr Bengtsson.

Sistnämnda båda utredningsmän hava anfört, att stödet åt mjölkproduktionen enligt deras mening kunde lämpligast ordnas efter grundprinciperna för nu tillämpade system genom en allmän och lika avgift å såväl produktmjölk som konsumtionsmjölk samt därjämte en tilläggsavgift å konsumtionsmjölk. Vissa förändringar borde emellertid vidtagas i det nuvarande systemet, så att de olägenheter, som visat sig vidlåda detsamma, i huvudsak avlägsnades. Såväl den allmänna avgiften som tilläggsavgiften å konsumtionsmjölken borde fastställas efter framställning från en riksorganisation för landets mejerihantering. Uppbörden och förvaltningen av de båda avgifterna borde handhavas av samma organisation. Fördelningen av de genom tilläggsavgiften influerna medlen borde ske distriktsvis, såsom i fråga om system E föreslagits, varigenom de belopp, som influerades för konsumtionsmjölk inom ett visst distrikt, fördelades på produktmjölken inom samma distrikt. Emellertid vore det enligt deras mening nödvändigt, att möjlighet bereddades att härvid företaga viss gradering beträffande pristilläggen å produktmjölk inom olika delar av ett distrikt. Med hänsyn till växlingarna i exportpriserna och exportkvantiteterna kunde det bliva erforderligt, att den allmänna avgiftens storlek ändrades från tid till annan. Tilläggsavgiften å konsumtionsmjölk borde visserligen vara i huvudsak ensartad men möjlighet borde förefinnas att med hänsyn till de starkt skiftande förhållandena inom skilda landsdelar tillämpa något olika avgift inom vissa större distrikt, sålunda att för Norrland och Skåne skulle kunna fastställas andra avgifter än för övriga delar av landet. Åstadkommandet av sådan höjning av smörpriset, som av utredningen ansetts påkallad, förutsatte enligt deras mening samtida åtgärder till motverkande av konsumtionsförskjutning från smör till margarin. Även en avgift å kraftfodermedel av utländskt ursprung vore under nuvarande förhållanden motiverad i det dubbla syftet att därmed hålla tillbaka användningen av importerade kraftfodermedel samt att erhålla medel till stöd för smörprisnivån.

Över utredningens betänkande hava *infordrade utlåtanden* avgivits av kommerskollegium, lantbruksstyrelsen och statens mjölk nämnd, vilka alla förordat det av utredningen framlagda E-systemet. Härjämte hava

från Sveriges allmänna lantbrukssällskap och Svenska mejeriernas riksförening u. p. a., som beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet, inkommit särskilda yttranden. Lantbrukssällskapet och riksföreningen hava icke funnit en revidering av nu gällande bestämmelser motiverad. Lantbrukssällskapet har dock ansett sådana fördelar vara förenade med den av utredningsmännen Wachtmeister och Bengtsson angivna reservationslinjen, att lantbrukssällskapet icke funnit sig böra avstyrka förändringar i överensstämmelse med denna.

Departementschefen har i ärendet anført.

»Den av mjölkutredningen verkställda undersökningen har bestyrkt, att en revision i vissa hänseenden av det nuvarande mjölkavgiftssystemet är av behovet påkallad. Detta gäller i mindre mån den allmänna mjölkavgiften, som i huvudsak visat sig vara för ändamålet tjänlig. I fråga om de lokala mjölkavgifterna hava däremot — såsom utredningen närmare framhållit och statens mjölk nämnd ytterligare understrukit — avsevärda olägenheter framträtt. Nackdelarna med det nu tillämpade systemet sammanhånga till stor del med att två särskilda avgifter upptagas enligt väsentligt olika grunder.

Mjölkregeringen bör givetvis såsom hittills i främsta rummet syfta till smörprisets stödjande. De prisstödjande åtgärder, som härutinnan vidtagas, böra emellertid i överensstämmelse med vad som nu är fallet i mån av behov utvidgas till att avse även andra mejeriprodukter än smör. Det torde dessutom vara nödvändigt att ordna mjölkregeringen på ett sådant sätt, att ett särskilt stöd beredes konsumtionsmjölkpriserna genom en viss prisutjämning mellan konsumtionsmjölken och produktmjölken. Avgiftsmedlen torde också enligt Kungl. Maj:ts bestämmande böra få till viss mindre del användas till främjande av organisationsarbetet å mejerihanteringens område, propaganda och dylikt.

Av olika system för mjölkavgifternas upptagande och användning synes mig det av utredningen framlagda E-systemet, som även förordats av kommerskollegium, lantbruksstyrelsen och mjölk nämnden, äga väsentliga fördelar framför såväl det nuvarande systemet som övriga av utredningen diskuterade system. Jag biträder därför utredningens förslag, att E-systemet måtte läggas till grund för revisionen. Den avgift av 1 öre, som utredningen räknat med i fråga om E-systemet, torde emellertid vara alltför låg för att i tillräcklig grad nedbringa prisspanningen mellan konsumtionsmjölken och produktmjölken. Avgiften torde sålunda böra sättas något högre än utredningen förutsatt.»

Departementschefen har därefter åberopat vissa beräkningar, som i överensstämmelse med tabell III i utredningens betänkande verkställda inom jordbruksdepartementet för att klarlägga verkningarna av en avgift enligt E-systemet av 1.5 respektive 2 öre. Beräkningarna finnas sam-

manfattade i en vid propositionen fogad tabell. Departementschefen har vidare anfört.

»Vid dessa beräkningar har antagits, att avgiftsmedlen vid en lokalt genomförd prisutjämning mellan konsumtionsmjölken och produktmjölken skulle användas antingen så, att kostnaderna för smörprisets stödjande skulle helt bäras av produktmjölken samt att avgiften å konsumtionsmjölken skulle helt användas för prisutjämningsbidrag, eller också så, att kostnaderna för smörprisets stödjande skulle bäras med lika belopp för kilogram produktmjölk och konsumtionsmjölk samt att återstoden av inflytande avgiftsmedel skulle användas för prisutjämningsbidrag. Genom avgiftens ökning vinnes, vare sig avgiftsmedlen disponeras på det ena eller det andra av de angivna sätten, att spänningen mellan konsumtionsmjölkpriset och produktmjölkpriset blir mindre än enligt utredningens förslag. Med hänsyn särskilt till att utvecklingen av smörpriset å världsmarknaden ej kan med någon säkerhet förutses, är det knappast möjligt att nu bestämma avgiftens lämpliga höjd. Jag vill därför i detta sammanhang endast uttala, att jag förutsätter, att vid avgiftens fastställande skälig hänsyn toges till nedbringandet av berörda spänning. Av de vid nämnda beräkningar tillämpade två olika sätten för avgiftsmedlens disponerande synes mig det sist nämnda vara att föredraga. Det torde böra framhållas, att en förhöjning av avgiften såtillvida allenast skenbart innebär en ökad belastning av produktmjölken, att vad som av avgiften å denna mjölk icke kommer till användning för smörprisets stödjande återgår till produktmjölken såsom prisutjämningsbidrag. Genom en på lämpligt sätt anordnad clearing mellan mjölkavgift och prisutjämningsbidrag bör det dessutom kunna så ordnas, att avgiften å produktmjölken i verkligheten blir mycket liten eller i vissa fall helt bortfaller.

Prisutjämningsbidrag mellan konsumtionsmjölken och produktmjölken har utredningen tänkt sig skola verkställas lokalt för det fall, att en mejeriorganisation inom vederbörande område därom gör framställning. Det torde emellertid böra övervägas, om icke lokal prisutjämningsbidrag lämpligen bör verkställas oberoende av sådana framställningar. Vid distriktsindelningens uppgörande torde i dylikt fall böra tillses, att spänningen mellan konsumtionsmjölkpris och produktmjölkpris icke förete alltför stora olikheter de olika områdena emellan.

Mjölkavgiften skall principiellt vara densamma över hela riket. Någon nedsättning för vissa delar av landet bör följaktligen icke ifrågakomma. Däremot torde hinder icke böra möta för att fastställa den del av avgiften, som är avsedd att användas till stödjande av smörpriset, lägre för landsändar, där smörpriset är av mindre betydelse för mjölkproduktionen, än för riket i övrigt. Mot utredningens förslag att från avgiftsskyldighet undantaga mjölk, som kommer till användning för beredande av lantsmör och lantost, hava vissa anmärkningar framställts av lantbrukssällskapet och riksföreningen. För egen

del anser jag, att Kungl. Maj:t bör äga möjlighet att i den utsträckning så finnes skäligt och lämpligt stadga avgiftsplikt för mjölk, som kommer till användning för beredande hos mjölkproducenten av smör eller ost för avsalu. Avgiften för mjölk torde böra bestämmas att utgå med visst belopp för kilogram, och avgiften för grädde torde böra utgå med det sålunda bestämda beloppet för varje kilogram mjölk, som enligt av Kungl. Maj:t fastställda beräkningsgrunder skall anses hava åtgått för gräddens beredande. Vid erläggande i förekommande fall av avgift för mjölk, som användes för beredande hos mjölkproducenten av smör eller ost för avsalu, torde den avgiftspliktiga mjölmängden böra beräknas enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder. Vid mjölkregleringens tillämpning torde hinder ej möta för Kungl. Maj:t att förordna om mjölkavgifts uttagande hos avgiftsskyldiga jordbrukare efter en viss skäligen beräknad genomsnittlig myckenhet avgiftspliktig mjölk per ko.

Produktionsöverskottet av smör i förhållande till den inhemska konsumtionen torde, såsom för närvarande sker, få till väsentlig del placeras å exportmarknaderna och därvid komma i åtnjutande av pristillägg från mjölkavgiftsmedlen i huvudsaklig överensstämmelse med nu tillämpade grunder.

Såsom utredningen antytt torde emellertid vissa möjligheter föreligga för att, om så skulle vara erforderligt, placera en del av smöröverskottet hos allmänna och enskilda inrättningar. Utredningen har därvid tänkt sig, att dessa skulle för smöret erlagga exportpris, samtidigt med att för detsamma betalades pristillägg, såsom vid export. Samma syfte torde jämväl kunna nås, om dessa inrättningar upphandlade smöret till marknadspris men sedermera under vissa förutsättningar erhöle bidrag från mjölkavgiftsmedlen. Det synes emellertid kunna ifrågasättas, om icke här avsedda inrättningar skulle kunna i avsevärd utsträckning öka användningen av smör utan att därför lämnades tillskott från mjölkavgiftsmedlen. I så fall bleve följden allenast, att staten, respektive landsting och kommuner finge medgiva, att smör komme till användning i stället för margarin. Även på ett annat område synas möjligheter föreligga att på frivillighetens väg öka smörförbrukningen inom landet. Jag syftar här på den jordbrukande befolkningen, särskilt den del därav, som levererar mjölk till mejerier, vars huvuduppgift är smörtillverkning. Antalet av dylika leverantörer torde uppgå till ungefär 70,000. Det bör undersökas, om det ej vore möjligt att på ett eller annat sätt stimulera denna befolkningsgrupp till att i största utsträckning använda smör i stället för margarin. Genom anordningar av nu angivet slag torde det enligt mitt förmenande låta sig göra att, såvida ej förhållandena väsentligt förändras, vinna avsättning för vår smörproduktion, även om en måttlig höjning av smörpriset åstadkommes.

Vid revisionen av det nuvarande mjölkavgiftssystemet bör även tillses, att detsamma bringas i bättre överensstämmelse med allmänna rättsprinciper.

Bestämmelserna om avgifternas upptagande och användning böra byggas på principen, att dessa avgifter skola vara avgifter till det allmänna. Avgifternas uppbärande och deras förvaltning bör rättsligt sett åvila statlig myndighet, och å sådan myndighet bör även ankomma att förordna om avkortning och avskrivning av avgifter. Med denna utgångspunkt borde givetvis helst nuvarande anordning, enligt vilken avgifterna uppbäras och förvaltas av enskilda föreningar, avskaffas samt uppbörd och förvaltning helt övertagas av statligt organ. Då emellertid inom Svenska mejeriernas riksförening redan finnes ett organ för dessa uppgifter, är det av praktiska skäl mindre lämpligt att göra en dylik omläggning. Avgiftssystemets anordnande enligt angivna principiella grunder synes därför ej böra utgöra hinder för att Kungl. Maj:t med enskild organisation träffar avtal om att den skall under kontroll av det allmänna och mot viss ersättning, som skall utgå av avgiftsmedlen, ombesörja uppbörden och förvaltningen av avgifterna. Jag förutsätter nämligen, att riksföreningen skall ombesörja uppbörden av avgiften samt att förvaltningen av avgiftsmedlen skall överlämnas till denna förening och de lokala organisationer, som kunna finnas lämpade för den lokala prisutjämnings verkställande. Kungl. Maj:ts rätt att förordna om mjölkavgifts upptagande torde böra till tiden begränsas samt visst högsta avgiftsbelopp, som Kungl. Maj:t icke skall äga överskrida, fastställas. Avgiftssystemet bör dessutom så ordnas, att alla åtgärder för ett tvångsvis fastställande av avgiftsbelopp samt för indrivning av avgifter vid fall av tredska skola helt ankomma på statliga organ.

I enlighet med nu angivna grunder har inom jordbruksdepartementet verkställts en omarbetning av det utav utredningen framlagda förslaget till ny mjölkavgiftsförordning, som därvid även undergått vissa redaktionella jämkningar. Det högsta belopp, vartill mjölkavgift skall kunna fastställas, har synts mig kunna bestämmas till 3 öre räknat per kilogram mjölk. Den nya förordningen torde böra träda i kraft den dag Kungl. Maj:t bestämmer och gälla till och med den 30 juni 1935. Ikraftträdandet torde om möjligt böra ske den 1 juli 1933. Tillämpningsföreskrifterna till den nya förordningen torde få utarbetas med ledning av den nuvarande kungörelsen i ämnet med iakttagande av förut angivna principer.»

Den föreslagna ändringen i förordningen om införselmonopol å mjölk och mejeriprodukter innebär endast, att vad i förordningen sägs om allmän avgift enligt 1932 års mjölkavgiftsförordning i stället skall gälla den nya mjölkavgiften.

Utskottet.

Enligt det i propositionen framlagda förslaget till revision av det nuvarande mjölkavgiftssystemet skall i stället för två olika slags avgifter upptagas en för hela riket lika avgift å all salumjök för erhållande av medel till i främsta rummet smörprisets stödjande samt för genomförande

av en prisutjämnning mellan konsumtionsmjölken och produktmjölken. I motionerna I: 338 och II: 531, II: 532 samt I: 341 och II: 534 har föreslagits, att visserligen allenast en avgift skall upptagas, men att denna avgift för särskilda områden skall kunna för astadkommande av kraftigare prisutjämnning mellan konsumtionsmjölken och produktmjölken bestämmas till högre belopp än som fastställts för riket i allmänhet. Säsom skäl härför har i motionerna huvudsakligen anförts, att en för hela riket enhetlig avgift inom vissa områden icke skulle medföra erforderlig utjämnning mellan priset på konsumtionsmjölk och priset på produktmjölk. Utskottet kan för sin del icke medgiva riktigheten härav. Mot det i motionerna framförda förslaget talar dessutom, att, om mjölkavgiften skall utgå med olika belopp inom olika delar av riket, komma praktiskt taget alla de med de nuvarande lokala mjölkavgifterna förbundna olägenheterna att kvarstå. Utskottet ansluter sig på nu anförda grunder till den av Kungl. Maj:t föreslagna anordningen med en lika avgift. Mot den i författningsförslaget gjorda maximeringen av den nya mjölkavgiften till 3 öre för kilogram mjölk har utskottet ej funnit anledning till erinran. Inom den angivna ramen bör avgiften bestämmas till det belopp, som kan vara erforderligt för vinnande av det dubbla syftet med avgiftens upptagande.

Departementschefen har förordnat, att avgiftsmedlen skola i huvudsak disponeras sålunda, att kostnaderna för smörprisets stödjande bäras med lika belopp för kilogram produktmjölk och konsumtionsmjölk samt att återstoden av avgiftsmedlen användes för prisutjämnning mellan konsumtionsmjölk och produktmjölk. I motionerna I: 338 och II: 531 har i stället förordats det av departementschefen jämväl berörda fördelningssätt, enligt vilket kostnaderna för smörprisets stödjande skulle helt bäras av produktmjölken, medan avgiften å konsumtionsmjölken skulle helt användas för prisutjämnning. Med hänsyn särskilt till att det av departementschefen förordade fördelningssättet torde komma att ställa sig avsevärt enklare i tillämpningen, anser sig även utskottet böra förordas detsamma. Säsom departementschefen framhållit bör emellertid hinder icke möta att tillämpa detta fördelningssätt sålunda, att den del av avgiften, som är avsedd att användas till stödjande av smörpriset, fastställes lägre för landsdelar, där smörpriset är av mindre betydelse för mjölkproduktionen, än för riket i övrigt. Särskilt beträffande stora delar av Norrland bör enligt utskottets mening en sådan anordning träffas.

Lokal prisutjämnning mellan konsumtionsmjölk och produktmjölk synes utskottet böra genomföras oberoende av framställningar härom från lokala mejerisammanslutningar. Svenska mejeriernas riksförening torde emellertid böra beredas tillfälle att till Kungl. Maj:t avgiva yttrande över förslag till rikets indelning i olika prisutjämningsdistrikt. Dessa böra enligt utskottets mening göras jämförelsevis stora. Den distriktsindelning, som följts vid upprättandet av de vid propositionen fogade tabellerna, kan enligt utskottets mening måhända tjäna till viss ledning.

De åtgärder för smörprisets stödjande, som med anlitan- de av mjölkavgiftsmedlen vidtagas, böra, såsom departementschefen an- fört, i mån av behov utvidgas till att avse även andra mejeriprodukter än smör. I motionerna I: 340 och II: 533 har i detta avseende hemställt, att avgiftsmed- len måtte få med större frihet än nu sker användas för ostprisets stödjande. Utskottet vill i anslutning till dessa motioner uttala, att vid mjölkregle- ringens genomförande bör, under iakttagande av vad utskottet nedan an- för, eftersträvas, att de mjölkpriser, som kunna uppnås vid framställning av ost, i möjligaste mån komma att motsvara mjölkens förädlingsvärde vid smörtillverkning. Ostpriserna äro alltså mycket låga, och före- fintligheten av stora ostkvantiteter, som till ej ringa del torde bestå av överlagrad vara, samt de ökade svårigheterna för export av ost, göra också, att risken för ytterligare prisfall är stor, om ej verksamma åtgär- der vidtagas till förhindrande härav. I den mån export av ost kan ske, bör denna givetvis alltså understödjas genom utbetalande av pris- tillägg från mjölkavgiftsmedlen. Bestämmelserna om dessa pristillägg böra i möjligaste mån avpassas efter rådande avsättnings- och mark- nadsförhållanden. Det är emellertid enligt utskottets mening dessutom önskvärdt, att sådana nya former för ostproduktionens stödjande genom mjölkavgiftsmedlen utfinnas, som kunna befärma strävandena för pro- duktionens nödvändiga anpassning efter avsättningsmöjligheterna. Då en sådan anpassning knappast torde kunna ske utan en på ett eller annat sätt genomförd kontingentering av osttillverkningen, torde böra över- vägas, om ej en dylik produktionsreglering skulle kunna befordras genom lämpliga bestämmelser angående avgiftsmedlens användning i ifråga- varande hänseende.

Departementschefen har uttalat, att avgiftsmedlen också böra få en- ligt Kungl. Maj:ts bestämmande användas till främjande av organisations- arbetet på mejerihanteringens område. Utskottet vill för sin del fram- hålla, att alla åtgärder av här avsett slag, som kunna tjäna till förverk- ligandet av mjölkregleringens syfte, enligt utskottets mening böra i möj- ligaste mån understödjas. Vid användningen av för sådant ändamål till förfogande ställda avgiftsmedel synes en större frihet än för närvarande böra medgivas.

I motionerna I: 338 och II: 531, II: 532 samt I: 341 och II: 534 har före- slagits ändring av den i 3 § 1 mom. av författningsförslaget förekomman- de bestämmelsen om upptagande, efter Kungl. Maj:ts förordnande, av avgift å mjölk, som kommer till användning för beredande hos mjölkpro- ducenten av smör eller ost för avsalu, i syfte att avgiftsplikten i stället skulle läggas direkt på det saluförda smöret eller den saluförda osten, varjämte i samma motioner föreslagits vissa härav betingade jämkningar av 3 § 4 mom. och 4 §. Syftet med motionärernas förslag är möjliggörän- det av ett enklare förfarande vid upptagandet i förekommande fall av avgift å lantsmör och lantost. Då något hinder emellertid icke synes

möta mot att, därest så finnes lämpligt, vid tillämpningen av de utav Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelserna förfara i överensstämmelse med vad motionärerna avsett, torde ändring av författningsförslaget i förevarande avseende ej behöva ske.

Beträffande den i 3 § 5 mom. av författningsförslaget upptagna bestämmelsen, att Kungl. Maj:t äger från avgiftsskyldighet medgiva vissa undantag, finner utskottet angeläget uttala, att åt densamma icke bör givas en så begränsad tillämpning, som skett i fråga om motsvarande stadgande i den nuvarande mjölkavgiftsförordningen. Utskottet vill härutinnan särskilt framhålla, att någon avgift icke bör upptagas inom områden, där möjligheter för leverans av mjölk till mejeri eller mjölkhandlare saknas. Vid upptagande av avgift å lantsmör och lantost böra även de särskilda förhållandena inom trakter, där mejeri saknas, behörigen beaktas. Genom iakttagande av vad utskottet nu anfört torde syftet med motionen I: 339 bliva i det väsentliga tillgodosett.

Den nya mjölkavgiftsförordningen bör enligt utskottets mening — i likhet med den nuvarande förordningen i ämnet och i överensstämmelse med vad som föreslagits i motionerna I: 341 och II: 534 — gälla tillsvidare. Såsom i motionerna framhållits skulle härigenom skapas avsevärt större trygghet för jordbruksnäringen, än om mjölkregleringen i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag nu gäves förlängd giltighet allenast för två år framåt. I avseende å vad i nyss nämnda motioner anförts om önskvärdheten av att ett bemyndigande för Svenska mejeriernas riksförening att uppbära den nya mjölkavgiften kunde utsträckas att gälla under exempelvis två år, vill utskottet endast uttala, att frågan om bemyndigandets giltighetstid torde få bero på föreliggande omständigheter.

Vid utarbetandet av tillämpningsföreskrifterna till den nya mjölkavgiftsförordningen bör eftersträvas ett möjligast enkelt och praktiskt förfarande vid uppbörd och prisutjämning. Såsom i motionerna I: 341 och II: 534 framhållits bör givetvis därvid även hänsyn tagas till de erfarenheter, som vunnits beträffande ändamålsenligheten av nu gällande föreskrifter.

Med anledning av vad departementschefen anfört om möjligheterna att placera en del av smöröverskottet hos allmänna och enskilda inrättningar får utskottet understryka angelägenheten av att ett utbyte i största utsträckning av margarin mot smör framför allt vid statens inrättningar genom lämpliga åtgärder effektivt befordras. Utskottet anser sig härutinnan endast böra framhålla, att det icke synes utskottet lämpligen kunna ifrågakomma, att några sådana anordningar träffas, att upphandling av smör för ifrågavarande inrättningar skulle verkställas till lägre pris än marknadspris.

Förslaget till förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 10 februari 1933 (nr 29) med bestämmelser om införselmonopol å mjölk och mejeriprodukter tillstyrkes av utskottet.

Utskottet erinrar slutligen om de i propositionerna nr 264 och 265 föreslagna åtgärderna för viss utbyggnad av mjölkavgiftssystemet genom uttagande av accis å margarin samt skatt å oljekakor och vissa slag av fodermjöl. Utskottet hänvisar beträffande förstnämnda proposition till sitt samtidigt härmed avgivna utlåtande nr 3 och i fråga om sistnämnda proposition till sitt förut avgivna utlåtande nr 1.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att riksdagen måtte,
med förklarande att Kungl. Maj:ts proposition nr 258, i vad den avser förslag till förordning angående mjölkavgift, icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas, samt

med bifall till de likalydande motionerna I: 341 av herrar Johan Bernhard Johansson och Lundell och II: 534 av herr Sandström m. fl., i vad de avse förordningens giltighetstid, ävensom

med avslag å ej mindre motionen II: 532 av herr Pehrsson i Bramstorp än även de likalydande motionerna I: 338 av herr von Heland m. fl. och II: 531 av herr Andersson i Dunker m. fl. samt de ovan nämnda motionerna I: 341 och II: 534, sistberörda fyra motioner i vad de avse sådan ändrad lydelse av förordningen, att mjölkavgift må kunna uttagas med olika belopp inom olika delar av riket,

antaga ovan införda förslag till förordning angående mjölkavgift med den ändring, att bestämmelsen om ikraftträdandet erhåller följande lydelse:

»Denna förordning träder i kraft den dag Kungl. Maj:t bestämmer. Genom denna förordning upphäves förordningen den 30 juni 1932 (nr 325) om upptagande av vissa avgifter för åstadkommande av förbättrad organisation vid avsättningen av mjölk och mejeriprodukter; dock att de äldre bestämmelserna äga tillämpning beträffande avgifter, som avse tiden före den nya förordningens ikraftträdande.»;

2) att riksdagen måtte antaga Kungl. Maj:ts ovan införda förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 10 februari 1933 (nr 29) med bestämmelser om införselmonopol å mjölk och mejeriprodukter; samt

3) att förenämnda motioner I: 338 och 341 samt II: 531 och 534, motionen I: 339 av herr Frändén och de likalydande motionerna I: 340 av herr Lundell m. fl. och II: 533 av herrar Petersson i Lerbäcksbyn och Skoglund, i den mån dessa motioner ej kunna anses besvarade genom vad utskottet under 1) hemställt samt ovan anført, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 juni 1933.

På sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottets vägnar:

JOH. NILSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Nilsson* i Kristianstad, *Ericson* i Obergå, *Björnsson*, *Åström*, *Jönsson* i Slåtåker, *Eriksson* i Ljusdal, *von Stockenström*, *Gustafson* i Domö, *Gabrielsson* och *Andersson* i Ystad;

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmålby, *Jönsson* i Boa, *Olsson* i Ramsta, *Ericson* i Boxholm, *Werner* i Hultsfred, *Brännström**, *Hedlund* i Häste, *Nilsson* i Landeryd*, *Andersson* i Löbbo och *Gustafson* i Vimmerby.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

vid punkten 1):

av herrar *Johansson* i Uppmålby, *Björnsson*, *Åström*, *Eriksson* i Ljusdal, *Andersson* i Ystad, *Ericson* i Boxholm, *Werner* i Hultsfred och *Andersson* i Löbbo, vilka anført:

»I en reservation vid 1932 års sammansatta bevillnings- och jordbruksutskotts utlåtande nr 1 anförde herr Björnsson m. fl., att mot det av utskottet tillstyrkta förslaget till förordning om upptagande av vissa avgifter för åstadkommande av förbättrad organisation vid avsättningen av mjölk och mejeriprodukter kunde göras vägande erinringar ur konstitutionell synpunkt. Sålunda hade i en av herr Örne väckt motion gjorts gällande, att nämnda förslag vore grundlagsstridigt, och herr Reuterskiöld hade

i en av honom väckt motion hävdad den meningen, att förslagets innehåll stode i uppenbar strid både med allmänna svenska rättsprinciper och med bestämda grundlagsstadganden. De skäl dessa motionärer var för sig anförde till stöd för sin uppfattning kunde enligt reservanternas mening icke fränkännas betydelse. Särskilt funno reservanterna det orimligt, att riksdagen för *obegränsad tid* (kurs. av oss) lämnade Kungl. Maj:t rätt att låta privata mejerisammanslutningar uttaga en direkt, till siffran ej ens begränsad skatt icke blott av dess egna medlemmar utan också av andra mjölkproducenter, vilka icke tillhörde desamma.

Till de sålunda anförda synpunkterna har hänsyn tagits vid utformandet av det med förevarande proposition framlagda förslaget. Sålunda bygga bestämmelserna om avgifternas upptagande och användning på principen, att dessa skola vara avgifter till det allmänna. Uppbärandet och förvaltningen av avgifterna har ansetts böra åvila statlig myndighet och å sådan myndighet skall, enligt vad föredragande departementschefen uttalat, ankomma att förordna om avkortning och avskrivning av avgifter. Vidare har giltighetstiden för förordningen föreslagits begränsad eller till och med den 30 juni 1935.

Då utskottsmajoriteten nu föreslagit den ändring i propositionen, att förordningen skall gälla utan begränsning i fråga om giltighetstiden, anse vi i likhet med förenämnda reservanter en sådan anordning icke vara förenlig med god konstitutionell ordning eller stå i överensstämmelse med gällande praxis. Riksdagens beskattningsmakt inskränker sig nämligen icke till att bestämma skattesatsens storlek eller maximum utan jämväl att fastställa grunderna för skattens påförande. Därest, såsom i propositionen föreslagits, denna del av beskattningsmakten överlämnas till Kungl. Maj:t, borde i likhet med vad tidigare i liknande fall ägt rum — exempelvis i fråga om tullbeskattningen — denna rätt begränsas till viss i förordningen angiven tid.

Under återopande av det anförda få vi, som i övrigt dela utskottsmajoritetens uppfattning, hemställa,

att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 258, i vad den avser förslag till förordning angående mjölkavgift.»;

av herrar *Ericson* i Oberga, von *Stockenström*, *Olsson* i Ramsta och *Gustafson* i Vimmerby, vilka anförde:

»Det i propositionen framlagda förslaget till revision av det nuvarande mjölkavgiftssystemet kunna vi i princip biträda. Vi hava sålunda icke något att erinra mot uttagandet av en enda avgift i det dubbla syftet att dels erhålla medel till i främsta rummet smörprisets stödjande dels ock genomföra en prisutjämning mellan konsumtionsmjölk och produktmjölk.

Mot att denna avgift såsom regel icke skulle få bestämmas till högre belopp än 3 öre för kilogram mjölk hava vi ej heller något att invända. Under nuvarande pris- och marknadsförhållanden bör avgiften enligt vår mening icke understiga 2 öre. I överensstämmelse med vad i motionerna I: 338 och II: 531, II: 532 samt I: 341 och II: 534 anförts och hemställts, anse vi emellertid, att möjlighet bör beredas till en viss förhöjning av avgiften inom de delar av riket, där så kan vara nödvändigt för åstadkommande av erforderlig utjämning mellan konsumtionsmjölkpriset och produktmjölkpriset. Denna förhöjning av avgiften synes oss böra i så måtto begränsas, att avgiften icke för något fall får överstiga den eljest utgående avgiften med mera än 2 öre. Om sålunda den för riket gemensamma avgiften fastställts till 2 öre, skulle enligt vad nu angivits inom vissa delar av riket kunna uttagas en avgift av sammanlagt högst 4 öre. Uttagandet av förhöjd avgift synes oss böra, på sätt i motionen II: 532 föreslagits, ifrågakomma allenast, där framställning härom göres av mejerisammanslutning inom vederbörande område och framställningen beslutats i enlighet med vad som gäller för nuvarande lokala mjölkavgifter.

På grund av vad sålunda anförts hava vi ansett oss böra hemställa,

att riksdagen måtte med bifall i övrigt till utskottets hemställan, med anledning av motionerna I: 338 och II: 531, II: 532 samt I: 341 och II: 534, samtliga motioner i vad de avse sådan ändrad lydelse av förordningen angående mjölkavgift att avgift må kunna uttagas med olika belopp inom olika delar av riket, besluta, att 3 § 2 mom. i Kungl. Maj:ts förslag till förordning angående mjölkavgift skall hava följande ändrade lydelse:

Avgiften för mjölk skall utgå med det belopp för kilogram, som av Kungl. Maj:t bestämmes. Avgiften må för riket i dess helhet ej bestämmas till högre belopp än som begärts av mejerisammanslutning, som avses i 2 §, samt ej högre än till 3 öre för kilogram. För särskilda delar av riket kan avgiften, där så finnes erforderligt för vinnande av det med dess upptagande avsedda syftet, bestämmas till högre belopp än som fastställts för riket i dess helhet, dock ej till mer än 2 öre däröver. Sådan förhöjning av avgiften må ej ske, med mindre framställning därom blivit gjord av mejerisammanslutning, som representerar minst 70 procent av den totala saluförda mjölmängden inom vederbörande område enligt beräkning, som Kungl.

22 *Sammansatt bevillnings- och jordbruksutskotts utlåtande Nr 2.*

Maj:t finner sig kunna godtaga, och denna framställning biträts av minst $\frac{3}{4}$ av sammanslutningens medlemmar, företrädande sammanlagt minst $\frac{4}{5}$ av den totala årliga invägda mjölmängden vid de till sammanslutningen anslutna mejerierna.»

av herr *Gustafson* i Domö; samt

av herr *Nilsson* i Landeryd.